

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Поля Иванова Иванова
СУ „Св. Климент Охридски”
Катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция”
Журналистика

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор“ във ФЖМК на СУ "Св.Климент Охридски", професионално направление 3.5.Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика-Телевизия)

Автор на дисертационния труд: Кристина Димитрова Деспотова, редовен докторант в катедра "Комуникация и аудиовизуална продукция" във ФЖМК на СУ "Св.Климент Охридски"

Тема на дисертационния труд: „PR комуникация в интернет (PR комуникация на български телевизии в социалните мрежи през периода 2015-2017 г.)”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 38-637/17.10.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”.

1. Информация за докторанта

Докторантката Кристина Димитрова Деспотова е представила за обсъждане дисертационния си труд във ФЖМК на СУ "Св. Кл. Охридски", съгласно чл. 39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: решения на НС на ФЖМК на СУ "Св. Кл.Охридски".

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният труд съответства на квалификационната характеристика на научната специалност в областта на обществените комуникации и информационните науки.

Структура, обем. Концептуалната рамка на общата структура на дисертационния труд типологично прецизно се конструира спрямо методическите параметри на заложените цели. Дисертационното изследване е реализирано в общ обем от 358 страници. Структурата е коректно обособена и подробно разработена спрямо разглежданата проблематика в увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Приложението е систематизирано и съдържа седем подробни приложения с анкетни карти, обобщени резултати от

авторски онлайн емпирични анкетни проучвания, въпроси за експертно интервю, пълен пакет от 24 интервюта с експерти, контент-анализи.

Актуалност на темата. Откритата актуалност на темата е определена от водещото място на телевизията и PR в дигиталната среда като съвременни направления. Темата на дисертационния труд безспорно защитава актуалността и дисертатилността на изследването. Актуалността на темата е защитена чрез анализирането на съвременното развитие на PR комуникацията в интернет средата и поставя редица научни въпроси, които са в границите на модерните комуникации. Кристина Деспотова откроява няколко базови акценти, свързани с актуалността: „През XXI век експертите по комуникация и редакциите на медиите осъществяват своята дейност в условията на глобализация. Това е период на динамични промени, на бързо и активно създаване на съдържание не само от тяхна страна, но и от страна на потребителите на интернет”; „Традиционните и онлайн медии не само съобщават за новостите в информационните и комуникационните технологии, но и са сред първите, които ги прилагат” (с.4)

Ясното формулиране и балансираност на изследването задава научно равнище на разглеждане на проблематиката.

Цел. Целта на изследването фокусира няколко тематични ракурса. Целта на дисертационния труд е научно аргументирана, точно и методично защитена: „Основната цел на дисертационния труд е да бъде анализирано развитието на PR комуникацията на български телевизии в условията на нарастващо потребление на социалните мрежи в национален мащаб.”(с.5). Целта на изследването е осъществена чрез доброто поставяне на научните задачи.

Задачи:

„- Да бъде анализирана специализирана литература по публична комуникация, журналистика, телевизионна журналистика, PR, социални мрежи;

- Да бъдат анализирани уебсайтовете на БНТ и Нова телевизия;

- Да проведем емпирично анкетно проучване за връзката между потреблението на социалните мрежи и телевизионните продукти на избраните телевизии;

- Да реализираме контент-анализ на PR публикации на сайтовете на двете телевизии за избрани техни продукции, които ще бъдат ограничени по жанр, период на излъчване през годината и рейтинг;

- Да осъществим контент-анализ на медийни публикации за избрани продукции на двете телевизии в традиционни и онлайн медии. Продукциите ще бъдат ограничени по жанр, период на излъчване през годината и рейтинг;

- Да проведем интервюта с експерти в сферата на телевизионната журналистика и PR за работата на двете телевизии с потребители на социалните мрежи.”(с.6)

Ефективното извеждане на задачите е белег за развитие на докторантката в научното теоретизиране. Извеждат се основни тенденции в областта на телевизионната среда и PR комуникацията в социалните мрежи.

Обект и предмет. Постигнат е добър научен резултат при залагане на взаимовръзката между обект и предмет на изследване, което е в основата на постигнатите високи резултати в труда: „**Предмет** на изследването е PR комуникацията в сферата на интернет и по-конкретно на социалните мрежи в дейността на телевизиите. **Обекти** на дисертационния труд са Българската национална телевизия (БНТ) като обществена телевизия и Нова телевизия като представител на частните телевизии в страната ни.” (с.6)

Основна теза. Методическата композиция на основната теза е научно аргументирана и построена чрез различни публични практики: „**Изследователската теза на изследването** е, че в условията на постоянно разрастващо се потребление на социалните мрежи и активизиране на обратната връзка с потребителите през периода 2015-2017 нараства значението на социалните мрежи като комуникационен канал за PR специалистите в практиката на анализирани български телевизии.”(5-6)

Съдържанието и цялостната постройка на дисертацията е правилно форматирани в отделните глави, като фокусирането на методика за съчетаване на теоретични и практически подходи задава завършеността на научния инструментариум. В *първа глава* се дефинира PR, телевизия и социални мрежи. Изследват се общи характеристики, специфика, развитие, като се открояват и приносни елементи чрез авторско предложение за развитие на комуникационни модели. Този подход развива интердисциплинарното начало по отношение на термини, понятия, обозначения и теоретичното мислене на Кристина Деспотова. Във *втора глава* научното изследване се детайлизира чрез анализ и оценка на PR комуникацията на телевизията като нова форма на комуникация – лицата като бранд в телевизията, диалог с електронни общности, работа на PR в телевизията и др., които се типологизират. Трета глава има приносен практико-приложен характер. В *трета глава* се изследва PR комуникацията на телевизиите и социалните мрежи, като се разширява научното поле чрез контент-анализ на БНТ и Нова телевизия. Изследван е достатъчно обширен масив от емпиричен материал, което безспорно доказва развитите

научни умения на докторантката. Аргументирани са използваните научни методи. В *заключението* е избран подход на представяне на рекапитулация на приносите, което точно обособява постигнатите резултати. Използваният изследователски подход за критичен анализ – представен чрез препоръки в *заключението* – показва развитието на научната мисъл на Деспотова.

Използвана научна литература. Докторантката е вложила изследователските усилия за подробното представяне на библиографията. Тя съдържа над 100 интернет източника, над 80 книги и монографии – достатъчно като количество и качество източници за дисертационното изследване. Библиографията съдържа базови научни трудове, както и трудове, които подкрепят и осмислят научните търсения на дисертантката.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Базисните инструменти за получаване на научните приноси, чрез които се решават изследователските тези – маркират процесите на диференцирано използване на различен тип научни методики. Обемът на изследването и защитата на тезите чрез постигнатите резултати поставят дисертацията разностранно позиционирана в теоретично и приложното направление.

Представената от докторантката логическата конструкция на финалните научни постижения напълно потвърждават, че тя е реализирала зададените цели и задачи. В дисертацията се балансира в разработването на теоретико-научното направление и в концептуалните научно-приложни резултати. Висока оценка заслужава задаването на параметрите на научни ограничения, които докторантката прецизно дефинира. Деспотова показва систематичност и изчерпателност на научното стандартизиране, обективно и многопосочно представяне на темите, като съчетава обширен емпиричен материал и теоретично прецизиране на изследването. *Използваната методология* включва основни методи в областта на изследване на комуникацията: анализ на специализирана литература; вторичен анализ на статистически данни; емпирично анкетно изследване; интервюта с експерти; включено наблюдение на автора; Case Study; контент-анализ на публикации за телевизионни продукции в български традиционни и онлайн медии; контент-анализ на публикации в уебсайтовете на избраните телевизии (6-7). Използването на различни методи дава възможност за изграждане на задълбочен научен труд и за качествена и количествена оценка на хипотезите на изследването. Дефинираните ограничения аргументират изследването: „Настоящото изследване ще бъде реализирано при следните **ограничения**: според **времевия период**: работата на PR отделите на две български телевизии ще бъдат разгледани в периода 2015 – 2017 г. в съответствие с развитието на социалните мрежи;

според **обектите в социалните мрежи**: изследването ще бъде съсредоточено изцяло върху използването на социалните мрежи Facebook и Twitter, поради техните функционални специфики в съчетание с лидерските им позиции в броя привлечени и активни потребители; по **мащаб на телевизиите**: анализирани са практики на две български телевизии и по-конкретно – на Българската национална телевизия и на Нова телевизия. Те са избрани заради мястото, което заемат в телевизионното медийно поле в България; по **избор на предавания**: при провеждане на емпиричното анкетното проучване ще бъдат включени само потребители на социални мрежи с мнения за избрани предавания от програмната схема на двете телевизии. Въпросите ще бъдат ориентирани към респонденти, които са регистрирани потребители на Facebook и/или Twitter; по **мащаб на използваната литература**: тя ще включва заглавия на научни публикации по публична комуникация, журналистика, телевизионна журналистика, PR, социални мрежи на български, английски и немски език, както и избрани медийни публикации; по **жанрове** избраните телевизионни жанрове са новини, публицистични предавания и развлекателни шоу-предавания. Продукциите ще са водещи по рейтинг предавания според отчетите за зрителския интерес, които двете телевизии предоставят на обществеността за всеки сезон; по **обхват на анализирани публикации** в избрани традиционни и онлайн медии: контент-анализът на публикациите в уебсайтовете ще бъде свързан само с PR комуникацията и формите на работа с потребителите на социалните мрежи. Контент-анализът на медийни публикации ще включва текстове от избрани традиционни медии (ежедневните вестници „24 часа“ и „Стандарт“) и онлайн медии (информационните сайтове vesti.bg и dir.bg)”. (7-8)

Изпълнение на поставените цел и задачи е осъществено чрез формираните работни дефиниции на научния инструментариум в разработените модели.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Оценката на приносите може да се категоризира с оригиналност и интердисциплинарност. Научните и научно-приложните приноси, които са представени от докторантката, съответстват на постигнатите резултати на научния труд. Приносите са разделени в отделни групи, което добавя научна стойност на дисертацията: три приноса и три приносни моменти. Сред тях специално трябва да се отбележат научните предложения на авторката за развитие на комуникационни модели, както и: анализирана е PR дейността на две български телевизии; направен е съпоставителен анализ за връзката между потреблението на социалните мрежи и телевизионните продукти на БНТ и Нова телевизия на базата на авторско онлайн емпирично анкетно проучване. Приносите на дисертационния труд разработват базови

елементи в научното направление на съвременните PR комуникации в телевизионна и дигитална среда.

В дисертационния труд приносите са с висока научна стойност и могат да се формулират като качествено защитени от резултатите на труда. Приемам приносите и приносните моменти:

Приноси:

1. Анализирана е PR дейността на две български телевизии – БНТ и Нова телевизия в продължение на три години с цел да се изведат актуалните проблеми в комуникацията им с потребителите на социалните мрежи.

2. Направен е съпоставителен анализ за връзката между потреблението на социалните мрежи и телевизионните продукти на БНТ и Нова телевизия на базата на авторско онлайн емпирично анкетно проучване.

3. Изведени са тенденциите в развитието и прогнози за бъдещето на PR комуникацията с потребителите на социалните мрежи на базата на 24 интервюта с експерти в областта на журналистиката, PR, маркетинга и социалните мрежи.

Приносни моменти:

1. Социалните мрежи са включени като нов елемент в модела на Карл Дойч за формиране на общественото мнение чрез авторско предложение.

2. Социалните мрежи са включени като нов елемент в модела за определяне на дневния ред на Куейл и Уиндал чрез авторско предложение.

3. Направени са конкретни предложения за стратегическо планиране на Facebook страницата на БНТ като корпоративен канал за комуникация и за създаване на секция за лицата на БНТ на уебсайта на БНТ в отговор на интереса на телевизионните зрители и потребителите на социалните мрежи към техните творчески и жизнени постижения.” (с.358)

Комбинираният подход за анализ на телевизионно и PR направление води до аргументирани приноси. Кристина Деспотова е разработила многоаспектно, богато фактологично научно изследване с приноси в областта на комуникационните науки.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите са три. Публикациите в сериозна степен дават публичност на базови постановки от дисертацията. Това представя докторантката с нейните изследователски търсения в научното поле на академичната общност. Публикациите са достатъчно в количествено и качествено измерение. Активностите на докторантката и нейните научни изяви показват изграждането ѝ като изследовател.

6. Оценка на автореферата

Структурата на автореферата е по стандартите за този тип формат. Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Представен е в обем от 48 страници. Включени са справка за научните приноси и списък на публикациите, свързани с темата. Приложена е и справка за активностите на докторантката и нейните научни изяви.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд дава нови насоки в научното поле на съвременно направление като PR комуникацията и медиите. Развитите адекватни методологични категории в съоставките на телевизионната среда спрямо развитието на PR – са ценни практики, които могат да предизвикат интерес сред експертите в направлението. Препоръчвам дисертацията да се издаде в книга.

Въпрос: Какви са новите предизвикателства при следващо изследване на връзката телевизия-PR-дигитални медии?

8. Заключение

Дисертационният труд отговаря на високите изисквания за представяне, анализиране, аргументиране на поставените и защитени приноси. Оценявам положително дисертацията и автореферата.

Новаторството при реализираните резултати и приноси – представят уменията на докторантката за ясно формулиране и решаване на научни проблеми чрез последователна и задълбочена работа в отделните глави на дисертацията. Кристина Деспотова показва добър научен стил, умения за развитие на критично аналитично мислене, добросъвестно систематизиране на голям обем от теоретична и практическа информация, теоретичен анализ на умел изследовател за различни типове PR комуникация, добро боравене с различни научни подходи, които успешно се позиционират в труда.

Вземайки под внимание интердисциплинарното проучване на темата, представянето и защитата на основната теза, всички успешно изпълнени приноси на предложения труд и неговата значимост като теоретико-приложно изследване на актуално направление като PR комуникацията в телевизията и интернет, давам *своята положителна оценка* за дисертационния труд на Кристина Деспотова. С пълна убеденост препоръчвам на членовете на Научното жури да *присъдят на Кристина Димитрова Деспотова образователната и научна степен „доктор”* по научна специалност „Обществени комуникации и информационни науки” (Журналистика-Телевизия).

20.11. 2018 / София

Подпис:

/доц. д-р Поля Иванова/